

Трансфертне ціноутворення та його вплив на податкову політику суб'єктів господарювання

Все частіше українські компанії інтегруються у міжнародні економічні відносини, у зв'язку з цим з'являється більше транснаціональних корпорацій, які використовують у своїй діяльності трансфертні ціни. Підхід ведення бізнесу за допомогою методу, коли компанії зменшують податкову базу в країні з вищою ставкою податку, акумулюючи дохід до інших країн, де податкове навантаження значно менше, призводить до скорочення податків, які може отримати держава. Тому, податкові органи змушені посилено контролювати такі компанії та операції задля підвищення податкової культури платників, збільшенню податкової ефективності баз оподаткування та прозорості ведення бізнесу.

Згідно статистики Державної податкової служби (далі - ДПС) за звітні періоди 2013-2020 року, платники податку подали 19,2 тис. звітів щодо контрольованих операцій на загальну суму 17,8 трлн. гривень. З такого обсягу звітів ДПС направила запити щодо надання документації з трансфертного ціноутворення приблизно кожному 14 звіту. Отже, за інформацією ДПС було надіслано 617 запитів та отримано 559 відповідей, де ризики трансфертного ціноутворення були підтверджені у 80% опрацьованих та перевірених документах. Деякі компанії самостійно здійснювали коригування цін та збільшували податкові зобов'язання, уникаючи податкових перевірок. Це дало результат, при якому компанії за період з 2015 року до 2021 року подали 1846 декларацій (уточнюючих) з податку на прибуток та збільшили свій фінансовий результат на 25,5 млрд. гривень, що в подальшому призвело до збільшення і податкового навантаження [Ошибка! Источник ссылки не найден].

Трансфертне ціноутворення в Україні регулюється статтею 39 Податкового кодексу України (далі - ПКУ). Трансфертне ціноутворення – це інструмент управління прибутком компанії, визначення трансфертної ціни за відповідними методами, сукупність економічних відносин між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами, які формуються під час визначення трансфертної ціни на різні об'єкти торгівлі. Перш за все, важливо знати, які компанії підпадають під контрольовані операції з метою трансфертного ціноутворення. Отже, згідно підпункту 39.2.1.7 ПКУ вказані 2 критерії [1]:

1. Загальний дохід платника податку на прибуток за звітний період становить більше ніж 150 млн. грн.
2. Операції платника податку на прибуток становить більше ніж 10 млн. грн. за звітний період.

Звітним періодом вважається календарний рік. Операціями щодо трансфертного ціноутворення можуть бути усі операції чи договори, які можуть впливати на об'єкт оподаткування, також у ПКУ наведені приклади операцій, які є невинятково контрольованими у підпункті 39.2.1.4 – це [1]:

- операції з товарами, а саме з сировиною, готовою продукцією і т.д. (відбувається експорт чи імпорт);
- операції з придбання або продажу послуг;
- операції з нематеріальними активами (наприклад, роялті, ліцензії, плата за патенти, товарні знаки чи ноу-хау);
- фінансові операції, які включають в себе лізинг, участь в інвестиціях, кредитах тощо.
- операції та угоди купівлі чи продажу, об'єктами яких є корпоративні права, акції чи інші інвестиції, операції, що виникають при купівлі чи продажу довгострокових та нематеріальних активах;
- операції нерезидента, які виникають з постійним представництвом, а саме резидентом України (зокрема внутрішньогосподарські розрахунки);
- операції, в яких дохід чи фінансовий результат платника податку скорочується у зв'язку з частковою, безповоротною або тимчасовою передачею діяльності разом з матеріальними та/або нематеріальними активами (або без них), вигодами, можливостями та ризиками наступному платнику податку або іншій особі в таких випадках, якщо б у взаємовідносинах між непов'язаними особами така передача не відбувалась без компенсації, незважаючи на те, чи операції мають відображення у бухгалтерському обліку.

Невід'ємною частиною трансфертного ціноутворення є принцип «витягнутої руки». Саме на цей принцип повинні спиратися компанії під час здійснення контрольованих операцій. Він полягає у тому, що платник податку на прибуток повинен відображати дохід від контрольованої операції, у такому самому розмірі, яку він міг би отримати при такій же операції, якби вона була неконтрольованою та здійснювалася б при таких самих умовах між непов'язаними сторонами. Цей принцип є базовим як для компаній, так і для податкових органів, задля регулювання таких операцій.

Отже, Україна та українські компанії швидкими темпами розвиваються та мають все частіше зв'язки з міжнародними корпораціями, тому трансфертне ціноутворення стає все більш актуальним. Дані аспекти суттєво впливають на податкову політику суб'єктів господарювання. Важливим етапом для України є розробка та удосконалення законодавства у сфері трансфертного ціноутворення, задля регулювання та контролю усіх сторін.

Список використаних літературних джерел:

1. Податковий кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
- Трансфертне ціноутворення в дії. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/548112.html>